

Munkaszolgálat 13

Az emlékezetes, drámai "színvallás" utáni, nyárvégi hónapok, idillikus, zökkenőmen-tes légkörben teltek. Mozgalmi tevékenységünk már H val karöltve folytatódott. Az a rövid korszak valóságos nyaralás volt, mert nem kellett többé bujkálni és titkolni a fiúkkal való kapcsolatunkat H elől. A nyugalmas hangulatot csak a behívó a hírhedt munkaszolgálatra, zavarta meg.

1943 október 4.-én vonultam be Mohácsra, az ott állomásozó 4. utász zászlóaljhoz. A hajó, amivel utaztam, zsúfolva volt zsidó fiúkkal, akik szintén abban a járatban voltak. Akadtak ismerős arcok is, néhányan a mozgalmunkból, M J , J , M J , es W E , J , akikkel megbeszéltük, hogy igyek-szünk együtt maradni, amennyire lehet. Voltak fiúk más mozgalmakból is és így összeverődött egy 17 tagból álló, cionista csoport, már a néhány órás hajózás folya-mán. Egy magas, szőke, intelligens arcú és hangú fiú, egyik "testvér mozgalomból", felkeltette az érdeklődésemet. Szóba elegyedtünk és hamar kiderült, hogy sok közös érdeklődési terület van közöttünk. Legfontosabbnak találtuk a héber nyelv szeretetét. Azonnal át is tértünk erre a nyelvre és a szép hajóút nagyrészt így csevegtük végig. Persze, a héber neveinket használtuk és J elkezdett "játszani" a nevemmel, addig, amíg eljutott a Jézus névhez. Ez a név rajtam maradt és nagy jelentőséggel bírt számomra és sorsomra a munkaszolgálat nehéz hónapjai folyamán, S J -fal való ismeretségünk szoros barátsággá fejlődött.

A mohácsi hajóállomáson néhány őrmester és szakaszvezető fogadta a több száz "muszos" (munkaszolgálatos) rekrutát. és egy tágas térségre vezényelt (de inkább, terelt) bennünket. Névsorolvasás kezdődött, amely két, többé-kevésbé, egyenlő csoportra osztotta az érkezeteket, a 4/3 és 4/4 századokra. Az egész cionista csoport, egy kivételével a 4/3-ba került. Egy tiszt "program beszéde" következett. Bemutat-kozott, mint K főhadnagy,

a 4/4 század parancsnoka. Elmesélte, hogy ez nem az első munkás század, amit a vezénylete alá vesz. Az előző századdal kiment a keleti frontra és abból alig néhányat hozott vissza. Megígérte az új századjának, hogy sorsuk hasonló lesz, ha nem fognak így, vagy amúgy viselkedni. A természetes, ösztönös felhördülést egy természetellenes "Pofa bel!" üvöltéssel fojtotta el. A megrémült század elvonult állomáshelyére és mi ottmaradtunk Mohácson az ujonc kiképzésünkre. Nem kaptunk, sem egyenruhát, sem bakkancsot, csak katonasapkát és egy, kívül sárga, belül fehér karszalagot. Az elv szerint, zsidó nem viselhetett Magyar Királyi egyenruhát. Kárpótlásként kaptunk havi néhány pengő "ruhakoptatási" díjat. Persze, fegyvert sem kaptunk, helyette egy szép, vadonatúj ásó lett a "legközelebbi barátunk". Ez feküdt mellettünk a körleti szalma fekvőhelyünkön. A mi parancsnokunk szintén bemutatkozott, mint Cs főhadnagy. Nem tett említést az előző, véresszájú beszéddel kapcsolatban, hanem kimért, tárgyilagos mondatokban elmondta, hogy mit vár tőlünk és mi vár ránk. Feltétlen fegyelem és a katonai szabályzat szigorú betartása volt a jelszava. A főhadnagy "program beszéde" valamennyire megnyugtatót benünket az előbb hallott kérkedés és fenyegetés okozta megrázkódtatás után.

13/2

A század négy szakaszra, azok pedig négy- négy rajra lettek osztva. Az új barátom, J , magassága miatt, a rajában az első volt. A mellette lévő rajban, bár voltak nálam jóval magasabbak, engem állított a szakaszvezető elsőnek. Úgy látszik, az újonnan kapott becenevem már kiszivárgott, mert ő azt kiáltotta: "J , maga ide!" Még senkinek a nevét nem tudta. Ez a helyezés bizonyos előjoggal járt. A hadsereg-nél ez a rajparancsnok helye. Az igazság az, hogy, mindvégig, az összes keretlegények így hívtak és sohasem hallottam egy rossz szót, egyiktől sem, pedig azok nem válogatták

a szavaikat. A mitológiai névnek valamilyen mágikus hatása volt rájuk. Azt tisztelték és vele – engemet is.

Utász kiképzést kaptunk, ami hat hétig tartott, csak a fegyver helyett az ásólapátunkkal végeztük a gyakorlatokat. Voltak a században szakista szakaszvezetők is, akik a fiúkat, időnként, alaposan “megcsuklóztatták”. Ebben is szerencsém volt, mert a mi szakaszvezetőnk nem követett el felesleges túlkapásokat, ezen a téren. A kiképzés utolsó vasárnapján “családi látogatást” engedélyezett a parancsnok. Otthonról senki sem jöhetett, az északi Csallóközből a déli Mohácsra. C , menyasszonyomként, jött el. Egyetlen mohácsi volt a századunkban, a helyi zsidó orvos fia, aki a mellettem lévő raj élén állt. Mikor meghallotta, hogy a “menyasszonyom” jön látogatni, erős-ködött, hogy C aludjék a szülei házában. A látogatás este hatig tartott, akkor a vendégek hazautaztak. A , barátom, megsúgta a szakaszvezetőnek, aki az ő cselédjüknek udvarolt, hogy az én vendégem estére az ő vendégük lesz. Az, parancsot adott, hogy, jöjjenek velem. Így még az estét is C töltöttem, egy elsőrangú vacsora mellett és a V család kellemes társaságában. Még takarodó előtt visszaérkeztünk a körletbe. Mindez a kijáratilalom dacára történt. Az volt az érzésem, hogy ezt a kiváltságot is a “jó (bece)nevemnek” köszönhettem.

A kiképzés hat hete után, századunk a szomszédos Pécsre lett áthelyezve, az ottani “élős” (élelmező) alakulathoz. Két részlegre oszlottunk., az egyik – amelyhez a mi csoportunk nagy része tartozott- egy nagy raktárban dolgozott; a másik részleg egy “Szénatér”-nek nevezett szabad ég alatti térségen, szalma és széna bálákat rakodott, kocsikról kazalokba - az érkezőket és viszont – a vételezetteket.

A mi munkánk zsákolás volt, ugyancsak, behordani, teherkocsikról a raktárba és for-dítva. Voltak 85 és 100 kilós zsákok. Ezeket a “csekélységek”, gyakran fel kellett vinni a padlásra, meglehetősen rozoga csigalépcsőn, vagy le a pincébe, a lépcső folytatásán. Felesleges hangsúlyozni, hogy ez a sport a városi fiúknak teljesen idegen és új volt. Szerencsére, voltunk egynéhányan “falusiak”, akiknek volt már alkalmuk, fiatalabb korukban is zsákolni. Mi

megtanítottuk bajtársainkat a szakma fortélyaira és amíg belejöttek, a munkájuk jórészét a saját vállainkra vettük, nehogy büntetésben részesüljenek. Itt nagyon jól jött, amit a cséplésnél tanultam, pár évvel azelőtt. Rövid idő múlva, már sportot űztünk belőle. Egyedül vállravenni a zsákot, különben, ketten emeltek a "hordár" vállára, vagy két zsákkal a vállunkon, "sétálni" (170 kg!). A kísérő keretlegények és a raktár állandó, "civil" emberei bámulva nézték ezt a furcsa szórakozást. Egyszerűen, gúnyt űztünk a nehézségből és megmutattuk, hogy ez a munka nem tör meg bennünket.